

Capítol I

Aquell assolellat 27 de juliol de 1974 vaig arribar a l'hospital cap a les tres de la tarda. Llavors se'n deia *Centre Quirúrgic Perecamps*. Hi anava a fer pràctiques des que cursava el tercer any de la carrera de medicina, ja que era l'únic lloc on havia aconseguit que m'acceptessin. Volia veure malalts!

Era dissabte. En el meu calendari és un dia que no oblidaré mai de la vida. Vaig fer la meva primera anestèsia, tota sola, en un quiròfan on no podia demanar ajuda a ningú, perquè a l'hospital no n'hi havia cap més, d'anestesiòleg, ni tan sols una monja que n'havia fet anys enrere, ni existien encara les cures intensives d'avui.

Creuava apressada el pati de l'hospital, el "salvavides" del Barri Xino en aquells dies. Sempre pensava que l'edifici era rematadament lleig; l'únic que tenia de bonic era aquell pati a l'entrada. Hi recordo arbres, i no sé si la memòria em juga una mala passada, però tanco els ulls i hi veig una palmera al mig, potser perquè m'agraden molt aquests arbres. L'edifici tenia tres plantes. El meu territori era la planta baixa, on hi havia l'àrea d'urgències i el quiròfan. A la primera planta hi havia el menjador, que també feia de sala d'estar, i les habitacions dels metges de la guàrdia. A l'altre pis, les habitacions dels pacients.

Aquell dia ja m'esperava al vestíbul el doctor Lluís Coll Bertran, l'anestesiòleg de guàrdia, amic —de feina— de qui va ser el meu primer mestre, el doctor Vicenç Ganyós i Sagnier, també anestesiòleg del Perecamps, de la guàrdia dels dimarts. El doctor Coll em somreia, satisfet de veure'm i de tenir, com cada dissabte, una alumna ansiosa d'aprendre a fer anestèsies.

—Què, noia, ja et puc felicitar? Ja has acabat la carrera? Avui és un gran dia... Per mi també ho és, ara t'ho explico... D'això, que contents els teus pares, oi?

I és que el dimecres anterior jo havia fet l'últim examen de la carrera i l'havia aprovat. Ja era metgessa! La satisfacció em sobreixia per tots els porus. Aquella cursa d'obstacles s'havia acabat i ara en començava una de pitjor: què fer amb la nova vida? Que si els pares estaven contents? No se n'havien adonat gaire. A casa, l'alegria es concentrava en el naixement de la primera néta, filla del meu únic germà, el mateix dia del darrer examen. Aleshores no vaig fer gens de cas de la nena, encaboriada amb els meus assumptes. Al cap dels anys, aquella nena ha tingut una filla, una nineta, que avui és la meva debilitat, la meva prioritat principal.

—Mira, Glòria, avui he d'anar a un sopar molt important per a mi, a l'hotel Ritz; s'hi fa la festa de lliurament d'un premi d'anestèsia. No he trobat ningú que em substitueixi, però, com que tu ja ets metge, em pots fer aquestes tres o quatre hores...

No em servirien de res les excuses, ni cap dels arguments que vaig exposar per negar-m'hi; ell insistia que estava ben preparada, que el cirurgià hi estava d'acord i faria el possible per retardar la cirurgia si arribava alguna urgència en què fos necessari intervenir. D'una manera velada em recordava el *gran esforç* que ell feia per mi, deixant-me treballar, col·laborant en la meva formació com a anesthesiòloga. No podia dir que no, o això vaig pensar aleshores. El doctor Coll també era el cap d'un altre hospital, molt important a Barcelona, on hi havia una possibilitat que pogués entrar com a resident. Els meus principis morals trontollaven, perquè la meva habilitat encara era una pruna que verdejava, però vaig acceptar el rept. Mira-

va el rellotge amb angúnia, tot desitjant que la festa s'anul·lés per algun motiu, però les busques avançaven implacables. A les set en punt, en Coll se'n va anar a casa per vestir-se de gala.

Semblava una guàrdia tranquil·la; m'entretenia llegint el llibre que duia, *Técnicas de anestesia*, de Pryor i Bush, publicat l'any 1969. L'oferta de llibres d'anestèsia era ben escassa, aleshores. Ara miro aquell volum de tapes vermelles, el fullejo i se'm posa la pell de gallina. Em commou veure paràgrafs assenyalats amb colors, pàgines esquitxades de gotetes de sang, perquè sovint també el llegia al quiròfan, i m'esgarripen els comentaris que anotava als marges. És un dels llibres que he llegit amb més passió a la vida... La veritat és que poca ajuda et podia oferir, perquè la tècnica que recomanava era sempre la mateixa; això sí, t'explicava què podia passar en les diferents operacions. Amb el doctor Coll comentava sovint els capítols d'aquell llibre, alguna complicació que havia vist, i també hi contrastava la informació que m'arribava.

ooo

Havia estat resant i havia fet tractes —imaginari— amb l'atzar per convèncer-me que em tocaria la rifa, que la casuallitat faria que aquell vespre fos tranquil, sense ambulàncies ni desgràcies.

Enllestia la sutura d'una ferida al front d'un noiet quan vaig veure entrar a la sala d'urgències un home que mai no oblidaré. Tenia vint-i-cinc anys, com jo, i feia cara d'espantat i d'experimentar un dolor intens. Duia bigotis negres i abundants, però afortunadament no duia barba. S'aguantava el braç dret, que cobria amb una tovallola xopa de sang. Vaig empal·lidir. Els interns van inspeccionar la ferida oberta del braç i van avisar el traumatòleg, el doctor Àngel Benasco, un home que, per la seva bondat, paciència, generositat i indulgència, gairebé qualificaria de *sant*. Amb aquell cirurgià m'havia tocat

la loteria, efectivament, perquè el ferit era el primer pacient que havia d'anestesiari sola. Tota sola.

El doctor Benasco de seguida m'ho va confirmar: "Ho lamento, Glòria, però hem d'operar de seguida." Havia de ser anestèsia general —aleshores no es practicaven les anestèsies regionals, que m'haurien permès adormir-li tan sols el braç. Mentre es preparava el quiròfan, el doctor Benasco m'encoratjava i m'oferia tota l'ajuda que podia: "Aniré molt de pressa, no perdrà gaire sang, ja veuràs que tot anirà bé. Només cal que facis el mateix d'altres dies."

El noi era fort com un roure; no tenia cap malaltia ni havia entrat mai abans a un hospital. Em va fer un regal: va dir que tenia gana, que havia dinat molt aviat i ben poc. Eren les vuit de la tarda i tot just s'acabava de produir la lesió, de manera que, si més no, el risc de vòmit quedava reduït; però la màquina de patir ja estava en marxa, implacable: i si no puc intubar-lo?, i si... Jo, tanmateix, restava en silenci, tot i tenir el front i el clatell emperlats d'una suor freda, glaçada. No oblidava la lliçó que el meu mestre sempre em repetia: cal mostrar-se serè.

El vaig punxar a la vena amb una papallona, una agulla que duia un tubet de plàstic acoblat i un tap de goma perforable a l'extrem, i que et permetia administrar els fàrmacs sense haver de tornar a punxar. També es deia *butterfly* o *agulla d'ales*, perquè tenia unes aletes laterals verdes que servien per fixar-la a la pell. Vaig tallar l'esparradrap amb els dits i després vaig obrir la capsa de metall on hi havia unes xeringues de vidre estèrils i dues agulles hipodèrmiques, o potser les vaig agafar d'un recipient amb alcohol on també n'hi solia haver. Aleshores no se sabia que, allà dins, hi podia campar l'hepatitis. Amb una d'aquelles xeringues vaig injectar 0,10 mil·ligrams de Fentanest, l'analgèsic, amb 0,5 mil·ligrams d'atropina, que

a l'època era com la salvació per a qualsevol mal: la bradicàrdia, l'augment de secrecions... A continuació, 250 mil·ligrams de propanidida, l'Epontol, que era el fàrmac que molt sovint s'usava per aconseguir la pèrdua de consciència, i finalment 20 mil·ligrams de curarina Miró, el relaxant muscular; en realitat era tubocurarina, descoberta pels indis de l'Amèrica del Sud, que impregnaven de curare la punta de les fletxes amb què caçaven per immobilitzar els animals abans de matar-los; els indis conservaven el curare en tubs de bambú; d'aquí el nom de *tubocurarina*.

Ja tenia el pacient adormit, paralitzat, sense respirar. A continuació el vaig ventilar, és a dir, el vaig fer respirar amb la màscara facial connectada als tubs del respirador, un estri de color negre, de goma, amb uns ganxets de metall que servien per ajustar-lo amb fermesa a la cara, que em costava mantenir en la posició correcta perquè sempre he tingut les mans petites. Quan els homes porten barba sembla que la màscara costi més d'adaptar. Només pots aguantar-la amb una mà, perquè amb l'altra has de comprimir la bossa del respirador i enviar gas als pulmons. Vaig col·locar el tub de Guedel, que evitava que la llengua tapés l'entrada a la laringe. Ho feia bé: veia el moviment del tòrax amb cada respiració. Havia d'esperar que el curare actués per poder intubar. Un, dos minuts... Sort que hi estava acostumada, perquè sovint em feien aguantar la màscara una hora o més; a vegades se m'adormien el braç i la mà. El doctor Benasco estava al meu costat i em va preguntar: "Vols que t'ajudi amb la bossa?" No calia. "Gràcies", vaig dir, simulant que tot estava controlat. Al quiròfan hi havia els ajudants, la monja que instrumentava, un intern. Un munt d'ulls que em miraven i estaven pendents dels meus gestos. El silenci era dens i es palpava una tensió com de Liceu quan està a punt de començar l'ària difícil.